

OD AUTORKY SVETOVÉHO BESTSELLERA

DIEVČA VO VLAKU

PAULA
HAWKINS



MODRÁ
HODINKA

V TOMTO ČASE NEOSTÁVAJ SÁM.

MODRÁ HODINKA

PAULA HAWKINS

MODRÁ
HODINKA

Z angličtiny přeložil Michal Jedinák

sloart

Copyright © Paula Hawkins Ltd. 2024
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2024
Translation © Michal Jedinák 2024
Cover design by R. Shailer/TW

ISBN 978-80-556-6689-1

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

S láskou venujem mamine a ockovi.

*A smrť už stratí nadvládu.
Nahí mŕtvi budú zajedno
s človekom vo vetre a s lunou západnou;
keď ich dobiela ohlodané kosti zaniknú,
budú mať hviezdy na šľapách a na laktoch;
hoci sa pominú, budú pri zmysloch,
hoci sa morom prepadnú, opäť povstanú;
láska nie, hoci milenci sa pominú;
a smrť už stratí nadvládu.*

Dylan Thomas

Život je krátky, umenie je trvalé.

Hippokrates

Zobudil ma jasný, veľký mesiac. Vrhla na more zvláštne svetlo, akoby som sa dívala na negatív dennej fotografie. Nemohla som opäť zaspáť. Pracovať sa mi už niekoľko týždňov nedarilo, preto som zišla na pláž. Kráčala som bosá, piesok mi chladil chodidlá a nútil ma do behu.

Fúkalo. Podivne teplý vietor prelieval piesok a popred mesiac plávali oblaky, ich tiene ma naháňali. V mysli mi hrala pieseň, ktorú ma naučila Grace, tá o vlkoch, čo vyhrabávajú z mačiny čerstvú mŕtvolu a jej kosti roznášajú po zemi.

Aj ja som si v poslednom čase pripadala trochu divá.

Bežala som, uháňala, kým som sa neocitla nohami vo vode, a keď som sa obrátila späť k ostrovu, k domu a oknu svojej spálne, v ktorom sa stále svietilo, zazrela som pohyb. Pravdepodobne iba záclona vo vánku, no napriek tomu ma premkol mráz. Upierala som zrak na okno a čakala, v duchu som ho vyzývala, aby sa opäť ukázal, no nič iné som nevidela. Nič, nikoho. Odrazu mi však voda oblizovala členky a špliechala na kolená.

Piesok sa neprelieval. Vôbec som ho nevidela. Pobrežie zmizlo pod vodou a od domu ma delil dlhý kus cesty. Brodila som sa najrýchlejšie, ako som vládala, ale spredu sa do mňa

opieral vietor a príliv sa valil ako rieka. Zakopávala som a padala na kolená. Chladná voda bola ako zaucho, akoby ma niekto opakovane udieral.

V živote som necítila takú hrôzu.

Kým som sa vrátila k schodom, od vyčerpanosti som sa ledva hýbala. Ležala som na zemi a chvela sa od zimy, akoby mnou zmietali krčče. Napokon sa mi podarilo vstať a vyštvierať k domu. Osprchovala som sa, obliekla, odišla som do štúdia a začala maľovať.

Rozpor II (okolo roku 2005)

Vanessa Chapmanová

keramika, japonský lak uruši, lístkové zlato, zlatý drôt,
rebro párnokopytníka, drevo a sklo

Zapožičala Fairburnova nadácia.

Rozpor II, jedna z limitovanej série siedmich skulptúr, ktoré Chapmanová vytvorila spojením keramických plastiek s nájdenými predmetmi, predstavuje zdanlivo jednoduchú priestorovú štruktúru: skupina navzájom súvisiacich predmetov visí na drôtoch, uzavretá v sklenenej schránke.

Špecifickou prezentáciou objektov Chapmanová nastoľuje otázky o začlenení a vylúčení, o tom, čo ukrývame a odhalujeme, o otvorenosti a zdržanlivosti, aj o tom, čo vytvárame a čoho sa vzdávame.

Odosielateľ: bjefferies@gmail.com

Adresát: info@tatemodern.co.uk

Predmet: Chapmanová – výstava Objekt a príroda

Vážený pán/vážená pani,

tento víkend ma veľmi potešila návšteva Tate Modern, predovšetkým výstava *Objekt a príroda* s viacerými skvostnými dielami. Postrehol som však chybu na štítku k plastike Vanessy Chapmanovej z roku 2005 s názvom *Rozpor II*, na ktorom sa medzi použitými materiálmi spomína rebro párnokopytníka. Ako dlhoročný súdny antropológ Vás môžem uistiť, že spomínané rebro nepochádza z párnokopytníka, ale z človeka.

Nevylučujem, že omylu sa dopustila samotná autorka pani Chapmanová, pretože človek s neškoleným zrakom si rebro vysokej zveri veľmi ľahko zmýli s ľudským.

Usúdil som, že by ste o tomto omyle mali vedieť.

S úctou

Benjamin Jefferies

1

James Becker stojí v prenikavom mraze slnečného októbrového rána na moste pre chodcov, bokom sa opiera o zábradlie a šúľa cigaretu. Pod ním pomaly plynie tmavý prúd, mrznúca voda sa prelieva ako sirup ponad oranžové kameň. Most sa nachádza na polceste medzi Hájovňou, v ktorej býva, a Fairburnovým domom, kde pracuje. Každodenná trasa mu zaberie dvanásť minút. Pätnásť, ak sa zastaví na cigaretu.

S vyhrnutým golierom kabáta sa letmo obzrie ponad plece. U nezásväteného pozorovateľa by mohol vyvolať kradmý dojem, hoci bezdôvodne. Patrí sem, akokoľvek neveriteľne to znie. Sám tomu nemôže uveriť. Ako to, že on, bastard bez otca, syn pokladníčky zo supermarketu, chlapec zo štátnej školy v lacnom obleku, žije a pracuje medzi aristokratmi vo Fairburne? Nijako nezapadá. No vďaka tvrdej práci, hlúpeľmu šťastiu a iba drobnej ľsti sa tu predsa len ocitol.

Zapáli si cigaretu a ešte raz sa obzrie k Hájovni. Teplé svetlo z kuchyne zalieva bukový živý plot zlatou žiarou. Nikto sa za ním nepozera. Helena určite stále leží v posteli a medzi kolenami stíska vankúš. Nikto neuvidí, ako porušuje sľub, že

prestane. Fajčí menej, iba tri cigarety denne, a verí, že kým zamrzne voda, zbaví sa ich úplne.

Opäť sa oprie o zábradlie, potiahne si z cigarety a díva sa na kopce na severe s vrcholkami zaprášenými snehom. Z diaľky k nemu doľahne zvuk sirény. Beckerovi sa marí, že zrel na ceste modrý záblesk majáka sanitky alebo policajného auta. Rozprúdi sa mu krv, hlava sa vznáša v nikotínovom opare, v žalúdku cíti slabé, ale nepopierateľné zovretie strachu. Rýchlo dofajčí, akoby tým mohol znížiť škodlivosť tabaku, ohorok odfrkne ponad zábradlie do vody. Prejde cez lávku a kráča po zamrznutom, chrupčavom trávniku k domu.

Keď otvorí dvere kancelárie, pevná linka vyzvára.

„No?“ Becker si pricvikne slúchadlo medzi plece a bradu, spustí počítač, obráti sa a zapne kávovar na stolíku pri stene.

Po krátkom tichu sa zo slúchadla ozve strohý hlas: „Dobré ráno. Hovorím s Jamesom Beckerom?“

„Áno.“ Becker natuká heslo a striasa zimmník.

„Aha, dobre.“ Ďalšia odmlka. „Tu je Goodwin z Tate Modern.“

Slúchadlo sa Beckerovi vyšmykne, zachytí ho a opäť si ho pritisne k uchu. „Prepáčte, kto?“

Muž na druhom konci linky počuteľne vydýchne. „Will Goodwin,“ dôrazne artikuluje samohlásky ako vybrúsené zo skla. „Z Tate Modern v Londýne. Volám vám, lebo sa vyskytol problém s dielom zapožičaným od Fairburnovej nadácie.“

Becker sa vzpriami, slúchadlo zovrie v pästi. „Kristepane, dúfam, že ste ho nepoškodili.“

„Nie, pán Becker.“ Z Goodwinovho tónu vyžaruje sebaovládanie. „Všetkým trom kúskom poskytneme dokonalú

starostlivosť. Objavil sa však dôvod na stiahnutie plastiky *Rozpor II* z expozície.“

Becker sa zamračí, sadá si. „Ako to myslíte?“

„Podľa emailu od uznávaného súdneho antropológa, ktorý tento víkend navštívil našu výstavu, *Rozpor II* obsahuje ľudskú kosť.“

Odpoveďou na Beckerov výbuch smiechu je hlboké ticho. „Prepáčte,“ stále sa pochechtáva, „to je jednoducho...“

„Ospravedlnenie je na mieste!“ zlovestne ho preruší Goodwin. „Obávam sa, že na rozdiel od vás nevidím dôvod na pobavenie. Iba pre vašu kurátorskú nekompetentnosť sme sa pri prvej výstave pod mojím vedením a zároveň prvej expozícií galérie po skončení pandémie dostali do situácie, keď sme neúmyselne vystavili ľudské pozostatky. Viete si predstaviť, ako veľmi to môže našu inštitúciu poškodiť? Za podobné prešľapy vás dnes v spoločnosti zrušia!“

Keď Becker napokon zloží slúchadlo, zíza na monitor počítača pred sebou a čaká, až mu Goodwin prepošle email. Sťažnosť, ak sa tak dá vôbec nazvať, je zjavný nezmysel. Nemiestny vtíp. Alebo úprimné nedorozumenie.

Správa zasvieti navrchu prijatej pošty a Becker na ňu klikne. Dva razy ju prečíta, vygúgli si odosielateľa (veľavážený akademik z významnej britskej univerzity – sotva vtípkár), potom spustí Fairburnov katalogizačný program ArtPro a zadá do vyhľadávania príslušné dielo. Softvér ho nájde. *Rozpor II*, vznik okolo roku 2005, autorka Vanessa Chapmanová. Položku dopĺňajú farebné fotografie, ktoré zhotovil sám Becker. Keramika, drevo a kosť na zlatom drôte sa vznášajú v sklenenej schránke, ktorú vytvorila takisto Chapmanová. Keramika a kosť vyzerajú ako identické dvojčatá:

krehké snehobiele vretená, uprostred zlomené a spojené japonským lakom a zlatom.

Keď ho videl prvý raz, bol presvedčený, že dielo im poslali omylom. Skulptúra? Vanessa Chapmanová nebola sochárka, ale maliarka a keramikárka. Napriek tomu aj toto vytvorila. Krásnu a podivnú plastiku, delikátnu záhadu, dokonalý rébus. Nijaké vysvetlenie, iba kratučká zmienka v poznámkovom zošite, kde Chapmanová písala, aké ťažkosti jej robila *koža*, sklenená schránka, v ktorej sú ostatné komponenty uzavreté. Nepochybne jej teda patrila. A teraz je rad na ňom, aby ju preskúmal, zapísal do katalógu, opísal a vystavil. Aby ju predstavil svetu. Plastiku nakrátko vystavili vo Fairburnovom dome a odvtedy ju videli tisíce, ak nie desaťtisíce ľudí v galériách v Berlíne, Paríži a najnovšie v Londýne.

Ľudská kosť! *Absurdné!* Becker odstrčí stoličku od stola, vstane a obráti sa k oknu.

Jeho kancelária sa nachádza vo verejnom krídle domu a z okna je výhľad na východné nádvorie. Uprostred trávnik, úhľadne pokoseného a zeleného ako biliardové plátno, stojí Hepworthovej bronzová plastika. Kovové krivky odrážajú ranné slnko, zvažujúce sa vypuklé steny dutiny v srdci skulptúry sa zeleno lesknú. Cez oválne jadro vidí Sebastian – rýchlym krokom prechádza krížom cez trávnik a na uchu má prilepený telefón.

Sebastian Lennox je Fairburnov dedič, a len čo sa jeho matka odoberie na večnosť, Sebastian bude vlastniť dom, Hájovňu, v ktorej býva Becker, nádvorie, Hepworthovej plastiku aj okolité pozemky. Zároveň je riaditeľ nadácie, teda nielen Beckerov domáci, ale aj nadriadený.

(A priateľ. Na to nezabúdajme.)

Becker sleduje, ako Sebastian obíde bronzovú sošku, na tvári má príliš široký úsmev a jeho smiech počuť aj na diaľku. Becker sa mierne pootočí a jeho pohyb pritiahne Sebastianov pohľad. Prižmúri oči, zdvihne ruku na pozdrav a rozťahne prsty. *Päť minút*. Becker odstúpi od okna a opäť si sadne k stolu.

O desať-pätnásť minút začuje na chodbe kroky a vzápätí do kancelárie vbehne Sebastian ako zlatý retriever v ľudskej podobe.

„*Neuveríš*, aký som mal práve telefonát.“ Odhrnie si z očí svetlú ofinu.

„Nevolať ti náhodou Will Goodwin?“

„Panebože, áno!“ Sebastian sa so smiechom zvalí do kresla v kúte Beckerovej kancelárie. „Pustil do gatí od strachu, že ho zrušia. Takže volal aj tebe?“

Becker prikývne. „Sťahujú z výstavy jedno dielo,“ povie. „Je to... nezmyselne prehnaná reakcia...“

„Určite?“

Becker rozhodí rukami. „Pravdaže! Nepochybne. Sošku videlo ktoviekoľko ľudí vrátane expertov. Keby bola kosť ľudská, niekto by ju za ten čas hádam odhalil.“

Sebastian prikyvuje, no kútiky mu klesajú nadol.

„Si *sklamany*?“ žasne Becker.

Sebastian pokrčí plecami. „Možno uniklo tvojej pozornosti, Beck, že skvelá britská verejnosť sa k nám od opätovného otvorenia veľmi nedobýja. Napadlo mi, že náznak tajomna, závan škandálu...“

„Škandálu? To sa mi páči.“ Obaja muži sa obrátia k Helene vo dverách. Od brady po členky je zahalená v čiernom kašmíre, vrúbkovaný úplet šiat jej priliehavo obopína krivky. Z chvosta

jej vyklázlo niekoľko prameňov gaštanovohnedých vlasov a líca jej pokrývajú svetlejšie škvrnky. Je mierne zadýchaná.

„Hela!“ Sebastian vyskočí na nohy, objíma ju a jemne pobozká na obe líca. „Celá žiariš. Prišla si pešo? Pod' ďalej a sadni si.“

Helena sa dá odvieť ku kreslu, ktoré Sebastian pred chvíľou uvoľnil. „Zažiadalo sa mi prejsť,“ usmeje sa na Beckera, ktorý si ju spýtavo obzerá. „Vonku je tak krásne, že by som sa najradšej niekam odviezla, ale,“ mávnutím ruky vopred zastaví Beckerove námietky, „pochopiteľne, nikam *nejdem*. Povedzte mi, o akom škandále sa rozprávate?“

Pozorne počúva Beckerovo vysvetlenie, preruší ho, iba keď sa dostane k pointe. „Skulptúru predsa vystavovali v Berlínskej galérii! A bola súčasťou expozície *Dvadsať-Jeden* v Múzeu moderného umenia v Paríži!“

Becker prikývne. „Povedal som to isté.“

„Čo urobíte?“

Sebastian si sadne na kraj Beckerovho stola. „Netuším,“ prizná sa. „Ak mám byť úprimný, nie som si ani celkom istý, či rozumiem rozruchu okolo plastiky. Povedzme, že košť je naozaj ľudská. Nie je pravdepodobné, že by vykradla hrob, alebo áno? *Prečo* by na tom malo záležať?“

Becker si zvnútra zahryzne do líca. „Ľudské pozostatky nemôžeš len tak vystavovať, Seb.“

„Britské múzeum sa v nich topí!“

„Iste.“ Beckerovi sa na tvári roztiahne úsmev. „No myslím si, že naša situácia je trochu odlišná.“

Sebastian sa k nemu obráti a pokrčí čelo. „Goodwin s tebou súhlasí. Ide vyskočiť z kože a chce dielo poslať do súkromného laboratória na testovanie.“

„V *žiadnom* prípade!“ Becker vyskočí zo stoličky, narazí pritom do stola a vyleje na kvalitnú zelenú kožu na doske kávu. Sebastian s Helenou sa pozerajú, ako ju horúčkovito utiera gučou papierových vreckoviek. „Na testovanie kosti musia rozbiť sklenenú schránku, ktorá je súčasťou diela. Vyrobila ju Chapmanová. Keď ju rozbiješ... povedal by som, že prinajmenšom porušíš poisťnú zmluvu, no predovšetkým znehodnotíš plastiku. Nepošlú ju do nejakého... *náhodného laboratória*, ktoré nemá nijaké znalosti o jej histórii ani expertízu v danej oblasti.“

„Dobre.“ Sebastian prehnane pokrčí plecami. „Tak teda čo?“

„Na začiatok by sme mohli požiadať iného experta alebo expertov, aby sa na kosť pozreli. Iba *pozreli*, cez sklo. Medzitým sa porozprávame s poisťovňou, objasníme im situáciu a vysvetlíme, že môže byť potrebné...“ nechce povedať *testovanie*, odmieta to čo i len pripustiť, „záležitosť hlbšie *preskúmať*.“

„A dovedty,“ Helena si prekríži nohy a opäť ich vyrovná, „by si sa mal porozprávať s Grace Haswellovou.“

„Nie,“ Becker potlačí záchvev vzrušenia. „Nemôžem. Nechcem ťa nechať...“

„V mojom zraniteľnom stave?“ Helena sa zasmaje. „Pravdaže môžeš. Nevymýšľaj, Beck, tak veľmi si chcel zájsť na Eris, počas lockdownu si o ničom inom nerozprával. Teraz sa ti naskytla skvelá príležitosť. Dokonalá zámienka.“

„Asi áno,“ opatrne odvetí Becker. „Odišiel by som skoro ráno a vrátil by som sa ešte v ten deň...“

Zaletí pohľadom k Sebastianovi, ktorý pokrčí plecami. „Pre mňa za mňa. Choď, ak si myslíš, že to stojí za pokus. Len si nie som istý, ako nám pomôže zlá čarodejnica z ostrova

Eris. Jedine, že by niečo vedela. Čo ak je kosť pozostatok jedného z detí, ktoré vlákala do svojej medovníkovej chalúčky?“ Sebastian sa zasmieje na vlastnom vtipе. Helena žmurkne na Beckera. *Idiot*. „Nie, je to dobrý nápad. Naozaj. Zabiješ dve muchy jednou ranou: objasníš nepríjemnosť s kosťou a povieš jej rovno do očí, že máme plné zuby jej zdržiavania. Je načase, aby nám odovzdala Chapmanovej písomnosti a všetko ostatné, čo nám patrí. Môžeš jej pripomenúť, že umeleckú pozostalosť odkázala Fairburnovej nadácii a ona nemá právo rozhodovať, čo nám dá a čo si nechá...“

„Z formálnej stránky právo má,“ preruší ho Becker a opäť sa oprie o stoličku. „Ako správkyňa pozostalosti.“

„Nehraj sa na múdreho, doriti!“ Sebastianova hravosť sa odparí ako pľuvanec na horúcej platničke. Becker má čo robiť, aby ho nemyklo. Helena sa zadíva na koberec. „Nepohnáhla sa! Zadržávajú dokumenty, listy a možno aj umelecké diela. *Všetko* je naše. Každé plátno, každá skica, každá porcelánová misa z jej hrnčiarskeho kruhu, každý skurvený kameňok, ktorý zdvihla z pláže a *akuratne* naaranžovala. Celá umelecká pozostalosť patrí nám.“

Becker si hryzie do jazyka. *Zúfalo* túži dostať do rúk Chapmanovej písomnosti. S hlavnou zásielkou našlo cestu do Fairburnovho domu aj zopár zápisníkov, no veľké množstvo materiálov doteraz nikto nevidel. Becker vie z rozhovorov, že Chapmanová si viedla pracovné denníky a dopisovala si s inými umelcami o svojej tvorbe. Ak im Grace Haswellová odovzdá písomnosti, bude prvý, kto si ich prečíta. Získa moc formovať obraz Vanessy Chapmanovej v očiach sveta, ovplyvniť, ako sa bude dívať na jej tvorbu a ako ju ocení. Pri tom pomyslení sa mu zakrúti hlava.

Becker je však od prírody opatrný aj láskavý. Ak existuje spôsob, ako sa k písomnostiam dostať bez vyhrážania a šikanovania vykonávateľky Chapmanovej závetu – a jej blízkej priateľky –, vyberie sa radšej tou cestou.

„Nehrám sa *na múdreho*,“ povie napokon. „Vieš rovnako dobre ako ja, že najskôr treba presne určiť, čo predstavuje umeleckú pozostalosť a čo je zvyšok.“

„Chlapci.“ Helena vstane z kresla, pričom odmietne Sebastianovu pomocnú ruku. „Čo hovoríte, je fascinujúce, no zdá sa mi, že vám uniká širší kontext. Dajme tomu, že sa naozaj ukáže, že kosť je z človeka. Čo potom? Ako sa zachováte? Ako sa chopíte príležitosti?“

„*Príležitosti*!“ zopakuje Becker.

„Beck, Fairburn by mohol skončiť na titulných stránkach všetkých novín v krajine, v magazíne na BBC, na...“

Sebastianovi sa rozžiari tvár, ale Becker má pochybnosti. „Nie som si istý, či je to až *taká* senzácia, Hela. Nepochybne pôjde o raritu, ale...“

„Beck.“ Helena sa naňho usmeje a krúti hlavou. „Zlatko, nežartuj. Podľa teba tlač nezaujme fakt, že v skulptúre nedávno zosnulej skvelej, samotárskej a enigmatickej Vanessy Chapmanovej našli *ľudskú kosť*? Tej istej Vanessy Chapmanovej, ktorej notoricky neverný manžel takmer pred dvadsiatimi rokmi zmizol bez stopy a jeho telo sa dodnes nenašlo?“

2

Občas, keď sa Becker pozrie na svoju manželku, srdce sa mu zdá príliš veľké pre hrudník, naplní sa po okraj krvou, až to bolí. Má všetko, po čom túži, a to ho desí, pretože to nevyhnutne znamená, že môže o všetko prísť. Preto je v poslednom čase veľmi úzkostlivý a napätý. Vie, že mal priveľké šťastie. Nezaslúži si ho.

Helena sa chystá obísť bronzovú plastikú, no vtom prudko zastane, obráti hlavu doľava a zdvihne ruku, aby si zaclonila oči pred slnkom. Niečo upútalo jej pozornosť. Na scénu vbehne dvojica hnedo-bielych stavačov, psy predznamenávajú príchod lady Emmeline Lennoxovej, energetickej a odhodlanej dámy s prilbou strieborných vlasov, ktorým slnko dodalo platinový odtieň. Helena sa obráti tvárou k staršej žene a silueta manželkinho brucha z Beckerovho pohľadu kopíruje tvar Emmelininho výrazného stareckého hrbu.

Nemôže, pravdaže, počuť, o čom sa rozprávajú, ani im dobre nevidí do tváre, no neujde mu, ako prudko Emmeline schmatne Helenu za zápästie a strhne ju neprirodzene blízko k sebe. Becker ostro zaťuká na okno a obe ženy k nemu